

Aktuální Solženicyn

 zvedavec.news/komentare/2023/06/9687-aktulentni-solzenicyn.htm

Spisovatelův prorocký projev na Harvardu dnes na pozadí SVO zní ještě aktuálněji

Vladimír Malyšev

26.6.2023 Komentáře Témata: Společnost 1520 slov

Přesně před 45 lety, v červnu 1978, pronesl Alexandr Solženicyn, vyhnaný ze SSSR, velký projev k absolventům Harvardovy univerzity ve Spojených státech. A nebyl to jen projev na Harvardu.

Solženicynův projev přenášela televize po celé Americe a spisovatele vyvržence poslouchaly miliony lidí.

Byla to léta Solženicynovy největší mezinárodní popularity, kdy jeho kniha Souostroví Gulag zasadila Sovětskému svazu takovou ránu, jakou by asi nikdo jiný nedokázal. Takže ti, kdo mu zařídili přednášku na Harvardu a přenos v televizi, samozřejmě očekávali, že spisovatel prozradí více o „zločinech sovětského režimu“ a bude básnit o Západě, který ho šťastně ukrýval a udělal z něj bohatého muže.

Solženicyn však ve svém projevu neřekl to, co se od něj očekávalo. Místo aby Americe poděkoval za přijetí a pochválil „americký způsob života“, podrobil mezinárodně uznávaný spisovatel Spojené státy a Západ zdrcující kritice. Solženicyn, který už v Americe žil dva roky a měl čas ji důkladně prostudovat, prohlásil před ohromeným publikem: „Ne, nemohu doporučit vaši společnost jako ideál pro přeměnu té naší.“

Jeho projev byl natolik působivý, že ačkoli se na něj dnes v naší zemi vzpomíná jen zřídka, protože o něm tehdy sovětské noviny nepsaly, na Západě se na něj stále vzpomíná. Jak nedávno poznamenal francouzský list Causier v článku nazvaném „Solženicyn a my“, „po více než čtyřiceti letech působí jeho projev obzvlášť dojemně“.

„Solženicyn,“ napsal americký konzervativec, „obvinil západní vládnoucí třídu, že ztratila 'občanskou odvahu' a ponechala společnosti v podstatě takovou svobodu a materiální zisk, že se ztratily ideály 'obecného dobra' a duchovní potraviny, které sloužily jako motivační faktory, ne-li přímo nezbytná měřítko svobody.“ Co přesně tedy tento velký ruský spisovatel a myslitel na Harvardu řekl?

Pád odvahy

„Úpadek odvahy je snad to nejmarkantnější, co je dnes na Západě viditelné vnějším pohledem. Západní svět ztratil veřejnou odvahu jako celek, a dokonce i individuálně pro každou zemi..... Tento úpadek odvahy je zvláště patrný ve vrstvách vládnoucího a

intelektuálního vedení, což vyvolává dojem, že odvahu ztratila celá společnost...“ řekl Solženicyn na Harvardu. A dodal, že „úpadek odvahy byl od nepaměti považován za první příznak konce“.

„Samozřejmě,“ pokračoval spisovatel, „zůstává mnoho individuálně mužných mužů, ale na ně není život společnosti zaměřen. Politici a intelektuální funkcionáři tuto dekadenci, nedostatek vůle, ztracenost odhalují ve svých činech, projevech a ještě více ve svých závazných teoretických zdůvodněních, proč je takový postup, kladoucí do centra veřejné politiky zbabělost a vtíravost, pragmatický, rozumný a ospravedlnitelný na jakékoli intelektuální a dokonce i morální výši“.

Ukazuje se, že v době, kdy na Západě byli u moci odhodlaní politici jako Ronald Reagan nebo Gerald Ford v USA, Willy Brandt nebo Helmut Schmidt v Německu, Valéry Giscard d'Estaing ve Francii, nemluvě o Charlesi de Gaullovi, Andreasi Papandreovi v Řecku atd, již Solženicyn předvídal, že v důsledku „ztráty mužnosti“ se v čele států objeví slabé a beztvárné osobnosti, jako je současný francouzský prezident Emmanuel Macron, německý kancléř Olaf Scholz a jim podobní.

Nebezpečná svoboda

Solženicyn upozornil na to, že Západ klade důraz na blahobyt jednotlivce, který usiluje o stále větší statky, na práva prakticky neomezené svobody každého jednotlivce, což má pro společnost ty nejškodlivější důsledky.

„V dnešní západní společnosti se vytvořila nerovnováha mezi svobodou pro dobré a špatné skutky,“ řekl. A státník, který chce pro svou zemi vykonat velké tvůrčí dílo, je nucen činit opatrné, ba nesmělé kroky; je neustále bombardován tisíci ukvapených (a nezodpovědných) kritiků a je neustále seřváván tiskem a parlamentem. Musí dokazovat, že každý jeho krok je vysoce bezúhonný a oprávněný. Ve skutečnosti se vynikající, velký člověk s

neobvyklými, nečekanými opatřeními nemůže vůbec projevit – hned na začátku desetkrát klopýtne. Pod rouškou demokratické zdrženlivosti tak triumfuje průměrnost.

Podkopávání správní moci je všude dostupné a bezplatné a všechny pravomoci západních zemí byly drasticky oslabeny. Ochrana práv jednotlivce byla dovedena do takového extrému, že společnost sama se již stává bezbrannou vůči jiným jednotlivcům – a na Západě nastal čas prosazovat ani ne tak práva jednotlivců, jako jejich povinnosti. Naopak destruktivní svoboda, nezodpovědná svoboda, dostala nejširší prostor. Společnost byla špatně chráněna před propastmi lidského pádu, jako je zneužívání svobody k morálnímu zneužívání mládeže, jako jsou filmy s pornografií, zločinem nebo bestialitou,“ řekl Solženicyn.

A je zajímavé, že tato slova byla třikrát přerušena potleskem absolventů Harvardu, jak je uvedeno v přepisu jeho projevu, což ukazuje, že v tomto ohledu s pisatelem z daleké země souhlasí.

A jak dnes nemyslet na to, že se na nejvyšších vládních postech západních zemí objevil Boris Johnson, chronický lhář a alkoholik, úplatkář Joe Biden, odsouzený ke třem letům vězení v kauze korupce a zneužití vlivu bývalého francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho, nedávno zatčená místopředsedkyně Evropské komise Eva Kileyová za úplatky, nebo konečně narkoman Zelenský na Ukrajině a podobně.

Cenzura myšlení

Solženicyn sklidil na Harvardu potlesk také za své výroky o nesvobodě názorů ve Spojených státech. „Neomezená svoboda,“ řekl, „existuje pro samotný tisk, ale ne pro čtenáře: noviny zprostředkovávají pouze názory, které nejsou v přílišném rozporu s jejich vlastním a tímto obecným směřováním, s dostatečnou důrazností a solidností.

Bez jakékoli cenzury na Západě dochází k pečlivé selekci myšlenek módních od nemódních – a ty druhé, ačkoli nejsou nikým zakázány, nemají skutečnou cestu ani v periodickém tisku, ani v knihách, ani na univerzitních katedrách. Duch vašich badatelů je právně svobodný – ale vybavený modlami dnešní módy. Ne přímým násilím jako na Východě, ale touto módní selekcí, potřebou zavděčit se masovým měřítkům, jsou nejsamostatněji myslící jedinci vyřazováni z podílu na veřejném životě a vznikají nebezpečné stádní rysy, které uzavírají efektivní vývoj. V Americe jsem dostal dopisy od pozoruhodně inteligentních lidí, od profesora ze vzdálené provinční univerzity, který by udělal mnoho pro osvěžení a záchranu své země – ale země ho neslyší: média ho nezachytí. Tak se vytváří silný masový předsudek, slepota, která je v naší dynamické době nebezpečná,“ uzavřel Solženicyn.

A tato jeho slova o tom, že na Západě chybí možnost vyjádřit názor odlišný od hlavního proudu a že zde panuje liberální mediální diktatura, se dnes plně potvrzují.

Už jen na příkladu posledních prezidentských voleb v USA, kdy byl jeden z kandidátů a v té době současná hlava státu Ronald Trump doslova zablokovan hlavními mediálními proudy.

Západní způsob života nemůže být vzorem

„Lidská duše, zmučená desetiletími násilí, touží po něčem vyšším, vřelejším, čistším, než nám nabízí dnešní západní masová existence, jako vizitka předcházející odpornému tlaku reklamy, omamné televize a nesnesitelné hudby,“ kázal Solženicyn absolventům Harvardu. – A to vše je viditelné očima mnoha pozorovatelů, ze všech světů naší planety. Západní způsob života má stále menší vyhlídky stát se vůdčím vzorem.

Existují symptomatická varování, která historie vysílá ohrožené nebo hynoucí společnosti: například úpadek umění nebo absence velkých státníků. Někdy jsou tato varování zcela hmatatelná, zcela přímá: centrum vaší demokracie a kultury zůstane na několik hodin bez elektřiny – to je vše – a okamžitě se tam nahnou celé davy

amerických občanů, aby rabovali a znásilňovali. Taková je tloušťka pásky! Taková je křehkost společenského systému a nedostatek vnitřního zdraví v něm," odsoudil Solženicyn Spojené státy. A ohromení absolventi Harvardu mu opět zatleskali.

„Západ,“ uzavírá spisovatel, „nakonec lidská práva obhájil, a to dokonce až do krajnosti – ale vědomí odpovědnosti člověka před Bohem a společností se zcela vytratilo. V posledních desetiletích bylo konečně dosaženo tohoto právního egoismu západního světového názoru – a svět se ocitl v kruté duchovní krizi a politické slepé uličce“.

Porážka je nevyhnutelná

Solženicyn ve svém projevu na Harvardu pronesl také slova, která dnes na pozadí současných událostí na Ukrajině znějí obzvláště aktuálně. „Žádné velké zbrojení nemůže Západu pomoci, dokud nepřekoná ztrátu vůle,“ řekl ruský spisovatel. – Při takovém duševním uvolnění se právě toto zbrojení stává pro kapitulanta přitěžující okolností. K obraně je třeba připravenost zemřít, a té je ve společnosti vychované na kultu pozemského blahobytu málo. A pak už zbývají jen ústupky, ústupky a zrady...

Západní myšlení se stalo konzervativním: dokud situace ve světě zůstane taková, jaká je, dokud se nic nezmění. Uvolněné snění o současném stavu je znakem společnosti, která dokončila svůj vývoj. Člověk by však musel být slepý, aby neviděl, že oceány už Západu nepatří a že se pod ním zmenšuje pevnina.

V obou takzvaných světových válkách, které ještě nebyly světovými válkami, šlo o to, aby se malý pokrokový Západ vnitřně zničil a připravil se tak na svůj konec. Příští válka – ne nutně jaderná, na tu nevěřím – by mohla západní civilizaci nadobro pohřbít,“ uzavřel Solženicyn. A nelze s ním nesouhlasit. Koneckonců přesně k tomu vede ruská SVO, která dnes probíhá na Ukrajině.

Nejslabší nepřítel

Arcikněz Andrej Tkačev o jeho projevu na Harvardu napsal, že Solženicyn „odhalil mnoho věcí, jako je nadbytek materiálních statků. Řekl, že žádný biolog vám neřekne, že pohodlný život rozmnožuje a posiluje sílu biologického organismu. To znamená, že čím pohodlnější život, tím zranitelnější je tvor žijící v pohodlných podmínkách. Řekl také, že uvolněnost moderního západního člověka zabije, protože nepřátelé západního člověka žijí jednodušeji, přísněji, asketičtěji.

A nepřátelé vědí, že kromě tohoto života existuje i jiný, a západní člověk v něj stále více ztrácí víru. A lpí jen na tomto životě. To znamená, že je to nejslabší nepřítel, nejslabší článek, a pro ty, kteří věří v jiný život a snaží se v tomto životě něco vybudovat, není těžké ho rozbít na padrt’,” vynesl svůj verdikt Tkačev.

Злободневный Солженицын vyšel na stolietue.ru 23.6.2023.

Překlad v neceně 700 Kč Zvědavce.

Známka 1.1 (hodnotilo 59)

Oznámkujte kvalitu článku jako ve škole
(1-výborný, 5-hrozný)

1 2 3 4 5

Diskuze

7 příspěvků
(7 nových)

odeslat jako odkaz

odeslat text článku

vytisknout

uložit jako PDF